

A jószívű ember nem feledkezik meg a *háláról*.

c) Házi feladat: Írjanak ki képes határozókat Bécs alatt című olvasmányból. 70. olvasmány.

1943. május 3. hete.

Számolás és mérés.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A mérések gyakorlása.

Nevelési cél: Mérések gyakorlása

Szemléltetés: Szeged utcáinak hosszúsága. (*Térképről.*)

V á z l a t:

Deszkák, szövetek, szalagok stb. mérésénél egységül a métert használjuk. *A méter a Föld délkörének egy 40 milliommód-része.*

Kilo görög szó = magyarul ezer. Km. = 1000 m.

2.000 m = 2 km   9.000 m =

7.000 m =   10.000 m =

19.000 m =   30.000 m =

5 km = 5.000 m   20 km =

6 km =   25 km =

8 km =   50 km =

Szeged utcáinak hosszúsága: Kossuth Lajos s. út hossza =

Nagykörút hossza =

Kiskörút hossza =

Kálvária-utca hossza =

Madách-utca hossza =

A méternél kisebb hosszúságok mérésére a dm használjuk.

Deci latin szó, magyarul tizedrész.

Hány m 20 dm, 30 dm, 50 dm, 60 dm, 80 dm, 90 dm?

200 cm, 400 cm, 500 cm, 700 cm, 900 cm?

1000 mm, 3000 mm, 6000 mm, 9000 mm?

Hány m, dm, cm és mm: 328 dm, 546 cm, 7643 mm, 9028 mm, 9009 m.

4. óra.

Hány km és m: 3846 m, 6095 m, 8754 m, 12.569 m, 34.315 m?

Hány m 3 km 5 m, 4 km 328 m, 6 km 19 m, 7 km 88 m, 43 km 546 m?

Hány dm: 2 m 8 dm; 6 m 3 dm; 12 m 1 dm; 23 m 6 dm; 30 m 4 dm?

Hány cm: 2 m, 3 m, 5 m, 12 m, 20 m, 45 m, 90 m?

1 m 3 dm; 2 m 4 dm; 5 m 7 dm; 13 m 3 dm;

20 m 8 dm?

2 m 1 dm 8 cm; 3 m 5 cm; 12 m 8 dm 9 cm;

19 m 8 dm 7 cm?

Hány mm: 2 m, 4 m, 5 m, 7 m, 8 m, 12 m?

1 m 3 dm; 2 m 5 dm; 6 m 9 dm; 11 m 4 dm?

2 m 1 dm 4 cm; 3 m 8 cm; 5 m 7 dm 3 cm;

4 m 6 dm 1 mm?

Az el nem végzett példák házfetadat.

1943. május 2. hete.

Nyelvtan.

V. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A szórend.

Beszéd közben szüneteket tartunk, amelyek a mondatokat *szólamokra* tagolják. A szólamkezdő szótagot nyomatékosabban ejtjük ki, mint a többi. Ezt a nyomatékot **HANGSÚLY**-nak nevezzük.

Van 1. *szóhangsúly*, 2. *mondathangsúly* és *kiemelő hang-súly*.

A magyar nyelvben a szó első tagja nyomatékosabb a többinél. Ezt a nyomatékot nevezzük: 1.

2. *Mondathangsúly* annak a szónak első tagján van, amelyet a mondat szavai közül a legfontosabbnak tartunk. *A szólamot mondathangsúlyos szó kezd.*

3. *Kiemelő hangsúllyal* annak a szónak első tagját ejtjük ki, amely a hallgatóra az egész mondatban a legfontosabb. A névelőkre, névutókra és a legtöbb kötőszóra semmiféle hangsúly nem esik.

Mondathangsúly van a határozókon és jelzőkön.

A csak mondathangsúlyos mondatot *nyomatéktalan*, a kiemelő hangsúlyos mondatot *nyomatékos mondatnak* nevezzük.

P é l d á k :

1. szólam: 2. szólam: 3. szólam: 4. szólam:

Mindenkia magaházaelőtt seperjen.

Akimásnak vermetás, magaesik bele.

Kútágásra szállottasas, engemrózsám nersalogass!

A két szünet közé eső részt **SZÓLAM**nak nevezzük.

A szólamokban levő szótagokat nem egyforma nyomatékkal ejtjük ki:

VOLTegyszeregy // **SZE**gényember.

Beszéd közben a szótagokat nem egyforma hangsúllyal ejtjük ki.

MENjünk! **LE**hetetlen! **BE**sötétedett! = **SZÓHANGSÚLY**.

A szólamot kezdő szótagon van a legerősebb hangsúly, ez a szólam legfontosabb szava: ezen **MONDATHANGSÚLY** van. *Hazádnak RENDületlenül légy híve ó magyar!* Az egész mondat legfontosabb szava: **REndületlenül**.